

Література:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/929_020 (дата звернення: 02.03.2024).

2. Назарбаєва І. Різні помилки – різні способи виправлення: класифікація бухгалтерських помилок. *Все про бухгалтерський облік*. 2017. № 45. С. 6.

3. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 02.03.2024).

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Сидоренко Є.В., науковий співробітник,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7574-2434>

Концепція інклюзивного розвитку відкрила нові горизонти в науковому розумінні розвитку, розглядаючи його як всеосяжне явище, що охоплює зміни в станах об'єктів на різних рівнях – від глобального до локального, включаючи сільські території, які є життєво важливою частиною національної економіки.

Проте, аналіз наукових робіт виявив, що питання інклюзивного розвитку сільських територій часто залишаються недостатньо освітленими, зокрема у контексті розробки практичних рекомендацій. Визначення критеріїв для оцінювання інклюзивності, встановлення пріоритетів інклюзивного розвитку та розробка специфічних інструментів для ефективного управління процесами розвитку на сільських територіях вимагають додаткової уваги дослідників і практиків.

Існує потреба в більш глибокому дослідженні та розробці методологічних підходів, які б дозволили втілювати інклюзивний розвиток у життя, що включає в себе не лише теоретичне обґрунтування, але й розробку конкретних інструментів та механізмів управління, спрямованих на підвищення якості життя на сільських територіях та забезпечення їх сталого розвитку.

Враховуючи значний вплив цих територій на соціально-економічний прогрес, державні та місцеві органи влади починають усвідомлювати необхідність зосередження зусиль на їх розвитку. Це передбачає впровадження інноваційних управлінських технологій і інструментів, які не лише збережуть існуючий потенціал сільських територій, але й сприятимуть його розвитку, збільшуючи внесок цих територій у конкурентну спроможність національної економіки. Крім того, такі ініціативи мають спрямовуватися на покращення якості життя мешканців сільських районів, забезпечуючи їм доступ до соціальних благ і можливостей для розвитку.

Термін «інклюзивний сільський розвиток» дійсно набуває популярності у науковому дискурсі, оскільки він відображає комплексний підхід до поліпшення умов життя в сільській місцевості. Цей концепт виходить за рамки традиційного соціально-економічного розвитку, включаючи в себе не лише матеріальне зростання, а й доступ до різноманітних можливостей та ресурсів, що забезпечують повноцінне включення всіх членів сільської спільноти в соціальне життя. Інклюзивний сільський розвиток має на меті створення таких умов, де кожна особа, незалежно від її соціального статусу, має можливість до самореалізації, доступ до освіти та охорони здоров'я, можливість участі в політичному житті та використання економічних можливостей. Це передбачає забезпечення рівності та справедливості, що є фундаментальними принципами для досягнення сталого розвитку [1].

Дослідник А. Гуроров, виокремлює у своїй праці створення такої моделі економічного зростання, що корелюється з найвищими критеріями соціальної спрямованості відповідаючи основним засадам забезпечення швидких темпів економічного зростання та досягнення цілей сталого розвитку [2].

Такий підхід вимагає інтегрованих дій уряду, бізнесу та громадянського суспільства, а також адаптації існуючих законодавчих та інституційних рамок, щоби вони відповідали потребам сільських територій. Важливим аспектом є також використання інновацій та технологій для підвищення продуктивності та забезпечення сталого використання природних ресурсів, що сприятиме економічному зростанню без шкоди для довкілля.

Проведений аналіз підкреслює важливість інклюзивного підходу до розвитку сільських територій, що вимагає глибокого розуміння та вирішення існуючих диспропорцій між сільськими та міськими регіонами. Так різниця в рівні обладнання житлового фонду базовими комунальними благами є одним із численних аспектів, який вказує на соціально-економічну нерівність сільських громад (табл. 1).

**Обладнання житлового фонду в Україні
за типами місцевості (станом на 2019 р.)**

Питома вага загальної житлової площі, обладнаної:	Тип місцевості	
	міська, %	сільська, %
– водопроводом	78,2	38,6
– каналізацією	77,1	34,8
– опаленням	78,6	55,5
– газом	81,5	83,2
– гарячим водопостачанням	61,0	25,2

Джерело: [3, с. 103].

Проблема масової міграції з сільських територій є важливим показником соціально-економічних викликів, з якими стикаються ці регіони. Пошук кращих життєвих умов та більш привабливих можливостей для роботи є головними чинниками, що спонукають людей до переїзду. Це, в свою чергу, свідчить про недостатність заходів, які б сприяли інклюзивному розвитку сільських населених пунктів і забезпечили б їх конкурентоспроможність порівняно з урбанізованими територіями.

Стимулювання диверсифікації сільської економіки та створення сприятливого інвестиційного клімату вимагає комплексного підходу, що включає:

1. Регуляторні зміни: Запровадження нормативних актів, які б спростили бізнес-процедури, знизили б податкове навантаження на малий та середній бізнес у сільських районах, а також ввели б преференції для інвесторів.

2. Державно-приватне партнерство: Співпраця між державою та приватним сектором для реалізації інфраструктурних проєктів, забезпечення доступу до фінансування та новітніх технологій.

3. Підтримка інновацій: Створення інноваційних хабів, науково-дослідних центрів, інкубаторів бізнесу, які б допомогли сільській молоді розвивати власні проєкти та стартапи.

Проведене дослідження доводить, що стратегічне та поточне планування є ключовими для досягнення інклюзивного розвитку сільських територій.

Ефективність стратегічного планування, яке є ключовим елементом у керуванні інклюзивним розвитком сільських територій, суттєво залежить від доступних бюджетних коштів та від готовності та здатності місцевих лідерів до залучення додаткових фінансів. Процес фінансової децентралізації розширив можливості для місцевого самоврядування, відкривши шлях до збільшення доходів місцевих

бюджетів через стимулювання економічного розвитку на своїх територіях та відповідного підвищення податкових надходжень. Тепер місцеві органи влади також мають можливість безпосередньо взаємодіяти з ринком фінансових послуг, як національним, так і міжнародним. Крім того, вони не обмежені у встановленні міжмуниципального співробітництва та залученні додаткових коштів через такі інституції, як Державний фонд регіонального розвитку. Ключовою перешкодою, яка стримує зростання фінансової спроможності регіонів, на наш погляд, є відсутність стратегічного мислення та неготовність деяких керівників адаптуватися до нових умов ведення бізнесу. Іншою значною проблемою є нестача кваліфікованих спеціалістів середнього рівня, які могли б грамотно обґрунтовувати необхідні рішення, підготувати проектну документацію для залучення зовнішніх інвестицій, реалізовувати проекти на основі міжтериторіального співробітництва та брати участь у конкурсах на отримання грантів. Тому залишається актуальним питання розробки заходів стимулювання та механізмів, які б мотивували висококваліфікованих фахівців працювати в сільських районах.

Основними інструментами для досягнення гармонії між економічними та соціальними аспектами розвитку сільських регіонів у найближчому майбутньому мають стати:

1. Швидке створення та затвердження законодавчих і нормативних актів, які регулюють сільський розвиток, та забезпечення дотримання цих правил.
2. Вдосконалення методів стратегічного та оперативного планування розвитку сільських територій (громад) і процедур узгодження ключових показників місцевих стратегій із національними пріоритетами.
3. Гнучка система надання преференцій потенційним інвесторам.
4. Кваліфікований брендинг територій, здійснюваний відповідними службами та фахівцями органів місцевого самоврядування.
5. Використання можливостей державно-приватного партнерства у агропромисловому комплексі.

Фінансування з Державного фонду регіонального розвитку сприятиме створенню аграрних кластерів, подальшому прогресу кооперативів, фермерських господарств та інших форм об'єднань малих агровиробників, а також розвитку сільськогосподарської інфраструктури. Додатково, пряме вкладення коштів у вибрані інвестиційні проекти з місцевих бюджетів може стати стимулом для економічного зростання. Важливим кроком є також зміцнення взаємодії між органами місцевого самоврядування для досягнення спільних цілей, що сприяють соціально-економічному та культурному розвитку регіонів.

Література:

1. Гесць В.М., Бородіна О.М., Прокопа І.В. Інклюзивність як напрям і візія сільського розвитку в Україні: концептуальні засади. *Економіка України*. 2020. № 11. С. 5-6.

2. Гуроров А.О. Генеза формування парадигми інклюзивного розвитку національної економіки. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2018. № 4. С. 48-52.

3. Статистичний щорічник України за 2020 рік / за ред. І.Є. Вернера. Державна служба статистики України. URL: <https://bit.ly/37qwaRX> (дата звернення: 05.03.2024).

ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ РОБОТИ БАНКУ В УПРАВЛІННІ ЙОГО РОЗВИТКОМ

Тютюнник Ю.М., кандидат економічних наук, доцент,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9175-3395>

Тютюнник С.В., кандидат економічних наук, доцент,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9820-9229>

Необхідною умовою ефективного розвитку банківської установи є здійснення своєчасного контролю за динамікою показників прибутковості діяльності, які поділяються на абсолютні та відносні. У системі відносних показників рентабельності пропонуємо розмежувати дві групи:

- показники рентабельності діяльності в цілому, в тому числі процентних і непроцентних операцій;
- показники загальної та чистої рентабельності активів і власного капіталу.

Для розрахунку показників рентабельності роботи банку використовується інформація фінансової звітності, а саме Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід і Звіту про фінансовий стан. Ці форми складаються відповідно до вимог Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України [1].

За інформацією консолідованих Звітів про прибутки і збитки та інший сукупний дохід АТ «Державний Опцандний банк України» [2] проведемо розрахунок показників рентабельності діяльності банківської установи за період 2020–2022 рр. (табл. 1).

Як бачимо, в 2022 р. порівняно з 2020 р. доходи банку збільшилися на 8743,3 млн. грн (26,3 %), а витрати – на 10881,3 млн. грн (35,6 %), що призвело до зниження рентабельності діяльності з 9,1 % у